

Article Info:

Article Type:

Research Article

Article history:

Received
Received in revised form
Accepted
Published Online

Keywords:

Parental Self-Regulation Scale,
Psychometric Properties,
Students

Investigating the Psychometric Properties of the Student Parents' Self-Regulation Scale

Ali Sheykhosslami¹, Nastaran Seyedesmaili Ghomi², Ali Salmani³

1. *Corresponding author*, Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. E-mail: a_sheikhosslamy@yahoo.com
2. Assistant Professor of Psychology and Education of Exceptional Children, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.. E-mail: seyedesmaili@yahoo.com
3. Ph.D. Student, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. E-mail: ali.s.b.1375@gmail.com

Abstract

Objective: The present study aimed to investigate the psychometric properties of the Student Parental Self-Regulation Scale.

Method: The present research method was descriptive and psychometric. The statistical population of the research was all parents of elementary school students in District 1 of Ardabil city in the academic year 2025-2026, from which a sample of 220 people was selected by random sampling method and they responded to the Parental Self-Regulation Scale (Sanders et al., 2017), Parenting Self-Efficacy Scale (Dumka et al., 1996), and Parental Burnout Questionnaire (Roskam et al., 2018). Internal consistency, concurrent validity, and confirmatory factor analysis were used to analyze the data. The data were analyzed using SPSS26 and Amos24 software.

Results: The results of the internal consistency coefficient showed that this scale has adequate reliability ($\alpha=0.91$). The results of the correlation coefficient showed that the significant positive relationship between the two variables of parental self-regulation and parenting self-efficacy ($r=0.54$, $P<0.01$) indicates appropriate convergent validity and the significant negative correlation coefficient between the two variables of parental self-regulation and parental burnout ($r=-0.42$, $P<0.01$) indicates appropriate divergent validity. The fit indices of the confirmatory factor analysis model also confirmed the final model of this scale ($P<0.001$).

Conclusions: The results of this study showed that the Persian version of the Student Parent Self-Regulation Scale has adequate validity and reliability in Iranian parents and is a suitable scale for clinical and research situations.

Cite this article: Sheykhosslami, A., Seyedesmaili Ghomi, N., & Salmani, A. (2025). Title of paper in lower case letters (except for initial letter of first word, initial of first word after a colon, and proper nouns). *Journal of Research in Educational Systems*, 19 (X), 1-20. <http://doi.org/00000000000000000000>

© The Author(s) **Publisher:** Iranian Educational Research Association
DOI: <http://doi.org/00000000000000000000>

Introduction

Parenting young children is a challenging process that requires emotional, cognitive, and biological self-regulation to effectively cope with everyday stressors and their changing developmental needs (Hajal & Paley, 2020). Self-regulation refers to an individual's ability to plan, organize, and complete tasks using personal management skills (Sheykholeslami et al., 2026). Parental self-regulation (PSR) is broadly related to various disciplinary contexts because guiding and responding to children's behavior requires adherence to complex goals, delaying gratification, and controlling impulses that may be detrimental to children. Parental self-regulation is a multidimensional concept that includes emotional, cognitive, and biological processes. These processes can directly reinforce or constrain parental behavior. The role of this concept is particularly important in the discipline context, as difficulties in parental self-regulation may lead to the use of harsh disciplinary methods, which in turn can be associated with behavioral problems in children (Grinshtain, Harpaz & Yaffe, 2023). In addition, recent research suggests that parent-child self-regulation is an effective mechanism through which harsh disciplinary methods can affect children's adjustment (Lunkenheimer et al., 2017; Brown, Pérez-Edgar & Lunkenheimer, 2022). Therefore, a broader study of how parental self-regulation influences emotional, cognitive, and biological dimensions of co-regulation patterns can help expand our understanding of the etiology of harsh discipline and its effects. Recent research emphasizes the importance of parents providing children with positive early experiences. Numerous pieces of evidence have shown that these experiences have long-term effects on a child's future development and health (Van IJzendoorn & Bakermans-Kranenburg, 2017).

One of the positive characteristics of parents that has an impact on the child's future is a sense of self-efficacy (Mikaeili, Salmani & Sharei, 2025). Parenting self-efficacy is the belief that parents have in their ability to perform difficult parenting tasks and have a positive impact on their child's future health and success (Harpaz, Grinshtain & Yaffe, 2021). Recent studies have shown that among the factors that have a negative and significant relationship with parental self-regulation and self-efficacy is parental burnout. In the case of parents themselves, parental burnout can lead to

suicidal thoughts and escape (Mikolajczak, Gross & Roskam, 2019).

Parental burnout not only negatively affects them, but also has serious consequences for their children and can lead parents to neglect or even violent behavior towards their children (Mikolajczak & Roskam, 2021). Parental burnout has profound effects on families, increasing the frequency and intensity of conflicts between couples, disrupting family relationships, and leading to a decrease in the quality of life, self-efficacy, and life satisfaction of family members (Mikolajczak et al., 2018).

Given the importance of self-regulation in parenting and its role for professionals who design and implement parenting interventions, it is essential to assess this concept in a concise and reliable manner. Also, since a questionnaire related to this field has not yet been developed or standardized in Iran that can identify parental self-regulation, the standardization of this questionnaire can approach the body of related research and, in terms of practical importance and considering the cultural and local conditions in Iran, assist psychological and family counseling professionals in identifying and taking preventive measures and treating or more accurately understanding relevant variables. Therefore, the aim of the present study was to investigate the psychometric properties of the Self-Regulation Scale (Sanders et al., 2017) in the Iranian population.

Method

The present study was applied in terms of purpose and descriptive in terms of method and was a psychometric study. The statistical population of the study consisted of all parents of elementary school students in District 1 of Ardabil city in the academic year 2025-2026. The statistical sample size for confirmatory factor analysis was based on recommendations related to psychometric studies, to ensure the stability of parameter estimates, a minimum ratio of 5 to 10 samples per item in the scale has been suggested (Comrey & Lee, 2013). Accordingly, the present study sample was 250 people from four schools selected by random sampling. In this study, considering the possibility of subject dropout, 250 parents completed the questionnaires, but finally, due to incomplete information of 30 people, their questionnaires were excluded from the analysis and the

main and final sample of this study was 220 parents. The following tools were used to collect data.

Parental Self-Regulation Scale-Parent Version (PSRS-Parent): This self-report scale was developed by (Sanders et al., 2017) with the aim of creating a brief measure for assessing parental self-regulation. The scale consists of 12 items on a 7-point Likert scale, rated from 1 (strongly disagree) to 7 (strongly agree). All items on the Parental Self-Regulation Scale are positively worded.

Parenting Self-Efficacy Scale (PSAM): The Parenting Self-Efficacy Scale (PSAM) was developed by Dumka et al. (1996) to assess parenting self-efficacy. This scale consists of 10 items (5 positive and 5 negative) and assesses parents' overall feelings about their parenting role. Responses to this scale are scored on a seven-point Likert scale from 1 (rarely) to 7 (always).

Parental Burnout Questionnaire (PBA): The Parental Burnout Questionnaire was developed by (Roskam et al., 2017) and has 23 items, scored on a seven-point Likert scale from 0 (never) to 6 (every day).

Research implementation process: To examine the face validity, the English form of the Parental Self-Regulation Scale-Parental Version was first translated by the researchers. Then, in order to examine the conceptual relationship of the questions with the scale's topic and the ability of each question to measure the topic, as well as the conceptuality of the questions' appearance, this scale, along with the original version, was given to 1 psychology professor, 1 sociology professor, and 1 English professor to examine the scale in the aforementioned areas. Accordingly, the similarity of the Persian translation with the English text was confirmed through reverse translation and the face validity of the scale was confirmed by making some corrections by the evaluating professors. To collect data in this study, after receiving a letter of introduction and obtaining permission from the Research Ethics Committee of Mohaghegh Ardabili University with the ethics code IR.UMA.REC.1404.044, we first went to the Education and Training Organization of District 1 of Ardabil city

and four schools were randomly selected from among the elementary schools in that district. After visiting the selected schools, the parents of the students were asked to answer the research questionnaires. In this study, all parents had complete freedom to participate in the research, and before completing the questionnaires, in order to comply with ethical considerations, the research objectives were explained to them and assured that the collected information would be confidential and would be analyzed as a group. Data analysis was performed using Cronbach's alpha coefficient and confirmatory factor analysis using SPSS26 and Amos24 software.

Results

In order to examine the factor structure of the Parental Self-Regulation Scale, the scale questions were analyzed using exploratory factor analysis using the principal components method. To ensure the appropriateness of the data, the KMO coefficient and Bartlett's test were used. If its value is greater than 0.70, the correlation between the data is suitable for factor analysis. The KMO coefficient in the present study is equal to 0.90, and the Bartlett's test (1628/28) was also confirmed to examine the sphericity of the data ($P < 0.001$); therefore, the scale measured in the study is suitable for factor analysis.

Next, to examine the construct validity, the confirmatory factor analysis method was used. In confirmatory factor analysis models, the scores of each study item in a variable actually reflect the status of that item in a more underlying factor, which cannot be measured directly due to its hidden nature. To estimate the model, the chi-square (X^2) index, the ratio of chi-square to degrees of freedom (X^2/df), the comparative fit index (CFI), the relative fit index (RFI), the normalized goodness-of-fit index (NFI), and the root mean square error of approximation (RMSEA) were used. Regarding the CFI, RFI, and NFI indices, some researchers believe that the minimum acceptable value is 0.90, and values above 0.95 indicate excellent model fit. Also, regarding the RMSEA index, a value less than 0.08 indicates good model fit.

Table 1. Values of fit indices of the confirmatory factor analysis model of the parental self-regulation scale

Indicators	X^2	Df	X^2/Df	CFI	RFI	NFI	RMSEA
Amount of statistics	360.94	126	2.86	$0.98 > 0.90$	$0.93 > 0.90$	$0.97 > 0.90$	$0.06 < 0.08$

As can be seen in Table 1, the parental self-regulation scale model has a good fit and, as a result, has a desirable construct validity.

Conclusions

The aim of the present study was to investigate the psychometric properties of the Parental Self-Regulation

Scale for students. In this study, confirmatory and exploratory factor analysis were conducted to examine the factor structure of the Parental Self-Regulation Scale and the fit of the original model to the data collected with the Persian version. The Parental Self-Regulation Scale was examined for structural validity, and in an exploratory factor analysis, the single-factor model was selected because it provided a clearer and more interpretable pattern of results. The results of the internal consistency coefficient also showed that this scale has adequate reliability ($\alpha=0.91$). The results of the correlation coefficient showed that the positive relationship between the two variables of parental self-regulation with parenting self-efficacy ($r=0.54$, $P<0.01$) indicates adequate convergent validity, and the negative correlation coefficient between the two variables of parental self-regulation with parenting burnout ($r=-0.42$, $P<0.01$) indicates adequate divergent validity. The fit indices of the confirmatory factor analysis model also confirmed the final model of this scale. This research finding is consistent with the results of (Sanders et al., 2017) and (Tellegen et al., 2022). In the studies conducted, in order to evaluate the construct validity of the single-factor confirmatory factor analysis of the Parental Self-Regulation Scale, significant values were obtained for all items with standardized estimates in all indicators, with higher scores indicating higher levels of parental self-regulation. In explaining these findings, it can be said that self-regulation is a process that occurs both within the individual and in relation to others and allows individuals to direct their purposeful activities in accordance with different conditions that may arise over time (Tellegen et al., 2022). In the field of parenting, self-regulation has been considered a fundamental factor for the success of parents and professionals who work with parents to help them overcome parenting challenges (Sanders et al., 2017). Self-regulatory capacities are directly related to adapting the child's educational needs at different stages of development. Parents must continuously adapt to the child's developmental periods and educational circumstances, therefore, examining the role of self-regulation in improving child development at different age ranges is of particular importance (Callejas, Byrne & Rodrigo, 2021).

Overall, the results of this study indicate the desirable reliability of this scale. Also, the results of this study showed a significant correlation between this

scale and divergent and convergent variables. These results indicate that the Parental Self-Regulation Scale has good validity for use in samples of parents of Iranian students. Also, the findings of the present study indicate that this scale is appropriate in a clinical setting to measure changes in parental self-regulation and is of great help to psychologists, family counselors, and education officials in promoting parental self-regulation. The lack of a test-retest evaluation of this scale and the mainly cross-sectional nature of the present findings limit conclusions about the causality and direction of the relationship between the study variables. Therefore, it is suggested that future studies should retest the scale and that future studies should use longitudinal designs to present the relationships between parental self-regulation with parenting self-efficacy and parental burnout.

Author Contributions

First author: Conducted the research project, supervised the research process, reviewed and controlled the results.

Second author: Edited the article.

Third author: Statistical analysis of data, analyzed and interpreted information and results, prepared the draft of the article, read, wrote and revised the article.

Acknowledgements

We would like to thank the Vice Chancellor for Research of the University of Mohaghegh Ardabili for their financial and moral support in conducting this research. We would also like to thank the participants in the research for their cooperation in conducting this research.

Ethical Considerations

This research has received the code of ethics number IR.UMA.REC.1404.044 from the Ethics Committee of the University of Mohaghegh Ardabili.

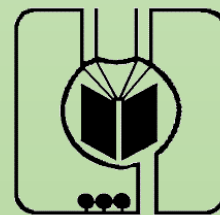
The authors have observed ethical principles in conducting and publishing this scientific research, and this is confirmed by all of them.

Funding

This article was supported by the Vice Chancellor for Research of the University of Mohaghegh Ardabili.

Conflict of Interest

According to the authors of this article, there is no conflict of interest.

پژوهش در

نظام‌های آموزشی

دوره، شماره، ۱۴۰۵،
ص ۵-۲۰

شاپا (چاپی): ۱۳۲۴-۲۳۸۳

شاپا (الکترونیکی): ۲۳۴۱-۲۷۸۳

Homepage: www.jiera.ir

درباره مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت:

تاریخ بازنگری:

تاریخ پذیرش:

تاریخ انتشار:

واژه‌های کلیدی:

دانش‌آموزان، مقیاس خودنظم‌دهی والدین،
ویژگی‌های روان‌سنجی

بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس خودنظم‌دهی والدین دانش‌آموزان

علی شیخ‌الاسلامی^۱، نسترن سیداسماعیلی قمی^۲ و علی سلمانی^۳

۱. نویسنده مسئول، استاد گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه:

a_sheikholslami@yao.com

۲. استادیار روانشناسی و آموزش کودکان استثنائی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق

اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه: seyedesmaili@yahoo.com

۳. دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه:

ali.s.b.1375@gmail.com

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس خودنظم‌دهی والدین دانش‌آموزان انجام گرفت.

روش: روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع مطالعات روان‌سنجی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش را تمامی والدین دانش‌آموزان دوره‌ی ابتدایی ناحیه‌ی یک شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴ تشکیل دادند که از میان آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۲۲۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب و به مقیاس خودنظم‌دهی والدین (Sanders et al., 2017)، مقیاس خودکارآمدی والدگری (Dumka et al., 1996) و پرسشنامه فرسودگی والدینی (Roskam et al., 2018) پاسخ دادند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همسانی درونی، روایی همزمان، تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. داده‌ها به کمک نرم‌افزارهای SPSS26 و Amos24 مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از ضریب همسانی درونی نشان داد که این مقیاس از پایایی مناسبی ($\alpha=0/91$) برخوردار است. نتایج ضریب همبستگی نشان داد که ارتباط مثبت معنادار بین دو متغیر خودنظم‌دهی والدین با خودکارآمدی والدگری ($r=0/54$ ، $P<0/01$) نشان‌دهنده‌ی روایی همگرای مناسب و ضریب همبستگی منفی معنادار بین دو متغیر خودنظم‌دهی والدین با فرسودگی والدینی ($r=-0/42$ ، $P<0/01$) نشان‌دهنده‌ی روایی واگرای مناسب می‌باشد. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی نیز مدل نهایی این مقیاس را تأیید کردند ($P<0/001$).

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که نسخه‌ی فارسی مقیاس خودنظم‌دهی والدین دانش‌آموزان روایی و پایایی مطلوبی در والدین ایرانی دارد و مقیاس مناسبی برای موقعیت‌های بالینی و پژوهشی می‌باشد.

استاد به این مقاله: شیخ‌الاسلامی، ع.، سیداسماعیلی قمی، ن.، و سلمانی، ع. (۱۴۰۴). عنوان مقاله. پژوهش در نظام‌های

آموزشی، ۱۹ (۶۸)، ۲۰-۱. <http://doi.org/00000000000000000000000000000000>

ناشر: انجمن پژوهش‌های آموزشی ایران

© نویسندگان

مقدمه

پرورش کودکان خردسال فرایندی چالش‌برانگیز است که مستلزم خودتنظیمی عاطفی، شناختی و زیستی است تا بتوان با عوامل استرس‌زای روزمره و نیازهای متغیر رشد آنان به شکلی مؤثر کنار آمد (Hajal & Paley, 2020). خودنظم‌دهی به توانایی فرد در برنامه‌ریزی، سازماندهی و انجام وظایف با استفاده از مهارت‌های مدیریتی شخصی اشاره دارد (Sheykholeslami et al., 2026). خودنظم‌دهی والدین^۱ (PSR) به‌طور گسترده‌ای با زمینه‌های مختلف انضباطی ارتباط دارد، زیرا هدایت و پاسخ‌دهی به رفتار کودکان نیازمند پایبندی به اهداف پیچیده، به تأخیر انداختن رضایت‌مندی و کنترل انگیزه‌هایی است که ممکن است به ضرر کودکان تمام شود. خودنظم‌دهی والدین مفهومی چندبعدی است که شامل فرایندهای عاطفی، شناختی و زیستی می‌شود. این فرایندها می‌توانند به‌طور مستقیم رفتار والدین را تقویت کرده یا محدود کنند. نقش این مفهوم به‌ویژه در زمینه‌های مرتبط با انضباط حائز اهمیت است، زیرا مشکلات در خودنظم‌دهی والدین ممکن است به استفاده از روش‌های انضباطی خشن منجر شود، که خود می‌تواند با بروز مشکلات رفتاری در کودکان ارتباط داشته باشد (Grinshtain, Harpaz & Yaffe, 2023). علاوه بر این، پژوهش‌های جدید نشان می‌دهند که خودنظم‌دهی والد-کودک به‌عنوان یک سازوکار مؤثر مطرح است که از طریق آن، روش‌های سخت‌گیرانه انضباطی والدین می‌تواند بر سازگاری کودکان تأثیر بگذارد (Lunkenheimer et al., 2017; Brown, Pérez-Edgar & Lunkenheimer, 2022).

انضباط سخت یکی از مشکلات جدی و جهانی است؛ تخمین‌ها نشان می‌دهد که روزانه حدود یک میلیارد کودک در سراسر جهان، حتی با وجود توافق گسترده درباره‌ی زیان‌های این نوع رفتار برای کودکان مورد تنبیه شدید قرار می‌گیرند (Gershof et al., 2017). به‌کارگیری این روش‌ها از سوی والدین ممکن است تحت تأثیر هنجارهای فرهنگی یا خانوادگی و یا تقلید از الگوهای رفتاری گذشته در زمینه انضباط باشد (Lansford, 2022)، اما این دلایل به تنهایی نمی‌توانند کاملاً استفاده از چنین رویکردهایی را توضیح دهند. شاید یکی از دلایل این پدیده، درک ناکامل ما از فرایندهای نظارتی پیچیده‌ای باشد که رفتار لحظه‌ای والدین را هدایت می‌کنند. بنابراین، برای کاهش مؤثر تنبیه‌های خشن، لازم است تا مکانیزم‌های مؤثری شناسایی شوند که واکنش‌های کوتاه‌مدت را مدیریت کرده و از طریق مداخلات منعطف قابل تغییر باشند. تمرکز اصلی تحقیقات در حوزه آسیب‌شناسی روانی رشد، بر درک چگونگی انتقال عوامل خطر از والدین و خانواده به کودکان معطوف است. یکی از شایع‌ترین مسیرهای این انتقال، الگوهای تعاملات چهره‌به‌چهره و روابط بین‌فردی است. هم‌تنظیمی میان والدین و کودکان به‌عنوان یکی از ابعاد کلیدی این تعاملات شناسایی شده که با انضباط خشن، بدرفتاری با کودک و مشکلات رفتاری مرتبط در کودکان ارتباط دارد (Lunkenheimer et al., 2018; Brown, Pérez-Edgar & Lunkenheimer, 2022). از این رو، مطالعه گسترده‌تر درباره نحوه تأثیرگذاری خودنظم‌دهی والدین در ابعاد عاطفی، شناختی و زیستی بر الگوهای هم‌تنظیمی می‌تواند به گسترش فهم ما از علت‌شناسی انضباط خشن و اثرات آن کمک کند. تحقیقات اخیر به اهمیت نقش والدینی که تجربیات مثبت اولیه را برای فرزندان فراهم می‌کنند، تأکید دارد. شواهد متعددی نشان داده است که این تجربیات، تأثیرات بلندمدتی بر رشد و سلامت آینده کودک دارند (Van IJzendoorn & Bakermans-Kranenburg, 2017).

یکی از ویژگی‌های مثبت تأثیرگذار والدین بر آینده کودک، احساس خودکارآمدی است (Mikaeili et al., 2025). خودکارآمدی والدگری^۲ باوری است که والدین به توانایی خود در انجام وظایف سخت تربیتی و تأثیر مثبت بر سلامت و موفقیت فرزندشان در آینده دارند (Harpaz et al., 2021). خودکارآمدی والدینی متغیری است که قضاوت والدین راجع به میزان تواناییشان در انجام شایستگی و توانمندی و تأثیرگذاری امر والدگری را منعکس می‌کند (Gessulat et al., 2023). مطالعات اخیر نشان داده است از

۱. parent self-regulation

۲. parental self-efficacy

جمله عواملی که با خودنظم‌دهی و خودکارآمدی والدین رابطه منفی و معناداری دارد، فرسودگی والدینی^۱ است. در مورد خود والدین، فرسودگی والدینی علاوه بر اینکه می‌تواند به بروز افکار خودکشی و فرار منجر شود (Mikolajczak et al., 2019)، می‌تواند مشکلات دیگری مانند اعتیاد به مواد مخدر، رفتارهای ناسالم و اختلالات خواب را نیز به همراه داشته باشد (Mikolajczak et al., 2018). قرار گرفتن طولانی مدت در چنین وضعیت منفی می‌تواند به کاهش چشمگیر رضایت از زندگی و سلامت روانی فرد منجر شود و احتمال بروز علائم افسردگی را افزایش دهد (Zou et al., 2022; Sabzi, Khosravi & Kalantar-Hormozi, 2023). فرسودگی والدین نه تنها بر خود آن‌ها تأثیر منفی می‌گذارد، بلکه پیامدهای جدی برای فرزندان نیز به همراه دارد و می‌تواند والدین را به بی‌توجهی یا حتی رفتار خشونت‌آمیز نسبت به فرزندان سوق دهد (Mikolajczak & Roskam, 2021). فرسودگی والدینی تأثیرات عمیقی بر خانواده‌ها برجای می‌گذارد، به گونه‌ای که فراوانی و شدت تعارضات میان زوجین را افزایش داده، روابط خانوادگی را مختل می‌کند و منجر به کاهش کیفیت زندگی، خودکارآمدی و رضایت اعضای خانواده از زندگی می‌شود (Mikolajczak et al., 2018).

تحقیقات پیشین درباره والدین و تربیت فرزند عمدتاً بر نقش خودکارآمدی، به‌عنوان یکی از عناصر خودنظم‌دهی، در فرایندهای والدینی و ارائه خدمات تمرکز داشته است. در حوزه والدین، خودکارآمدی نقش بسزایی در افزایش شایستگی والدین، انطباق‌پذیری کودکان و تقویت رفتارهای مثبت در آنان ایفا می‌کند (Jones & Prinz, 2005; Tellegen et al., 2022). با در نظر گرفتن اینکه خودکارآمدی یکی از پنج مؤلفه اصلی پیشنهادی برای خودتنظیمی است، انتظار می‌رود که خودنظم‌دهی ارتباط نزدیکی با خودکارآمدی داشته باشد و نتایج مطالعات پیشین در زمینه خودکارآمدی به‌سادگی به حوزه خودنظم‌دهی قابل تعمیم باشد. با توجه به اهمیت خودنظم‌دهی در فرزندپروری و نقش آن برای متخصصانی که مداخلات والدینی را طراحی و اجرا می‌کنند، ضروری است که این مفهوم به روشی مختصر و قابل اعتماد ارزیابی شود. ابزارهای پیشین مرتبط با این موضوع، اغلب تنها یکی از جنبه‌های خودنظم‌دهی والدین یا متخصصان، یعنی خودکارآمدی، را مورد توجه قرار داده‌اند. به عنوان مثال، یک مرور سیستماتیک ۳۴ ابزار مختلف برای سنجش خودکارآمدی والدین را شناسایی کرده است که کیفیت روان‌سنجی متنوعی داشتند (Wittkowski et al., 2017). در سال‌های اخیر، (Hamilton et al., 2015) با گردآوری اطلاعات مرتبط با خودکارآمدی والدین، عاملیت شخصی، خودکفایی و خودمدیریتی، ابزاری به نام مقیاس «من به‌عنوان والدین» (Maap) را طراحی و اعتبارسنجی کردند که توانایی والدین در خودتنظیمی را ارزیابی می‌کند. با این وجود، این ابزار به حوزه حل مسئله در فرایند توسعه خود، که یکی از جنبه‌های اساسی به شمار می‌رود، پرداخته نشده است. با توجه به این موارد و همچنین از آنجایی که پرسشنامه‌ای مرتبط با این زمینه در ایران هنوز ساخته نشده یا مورد هنجاریابی قرار نگرفته که بتواند خودنظم‌دهی والدین را شناسایی کند، لذا هنجاریابی این پرسشنامه می‌تواند به بدنه پژوهش‌های مرتبط نزدیک شده و به لحاظ اهمیت کاربردی و با توجه به شرایط فرهنگی و بومی در ایران، یاری‌گر متخصصان علوم روانشناسی، مشاوره خانواده در امر شناسایی و اقدام‌های پیشگیرانه و درمان یا شناخت دقیق‌تر متغیرهای مرتبط باشد. لذا هدف پژوهش حاضر، بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس خودنظم‌دهی (Sanders et al., 2017) در جمعیت ایرانی بود.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ روش توصیفی و از نوع مطالعات روانسنجی بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی والدین دانش‌آموزان دوره ابتدایی ناحیه یک شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴ تشکیل دادند. حجم نمونه آماری برای تحلیل عاملی تأییدی بر اساس توصیه‌های مرتبط با مطالعات روان‌سنجی، برای اطمینان از پایداری تخمین پارامترها، حداقل نسبت ۵

تا ۱۰ نمونه به ازای هر ماده در مقیاس پیشنهاد شده است (Comrey & Lee, 2013)، بر این اساس، نمونه پژوهش حاضر به تعداد ۲۵۰ نفر از چهار مدرسه به شیوه نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. در این پژوهش با در نظر گرفتن احتمال افت آزمودنی‌ها ۲۵۰ والد پرسشنامه‌های مورد نظر را تکمیل کردند که در نهایت با توجه به ناقص بودن اطلاعات ۳۰ نفر، پرسشنامه آن‌ها از تحلیل خارج شد و نمونه اصلی و پایانی این پژوهش را ۲۲۰ والد تشکیل دادند. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد.

مقیاس خودنظم‌دهی والدین-نسخه والدین^۱: این مقیاس خودگزارش‌دهی توسط (Sanders et al., 2017) با هدف ایجاد معیار مختصری برای ارزیابی خودتنظیمی والدین تدوین شده است. این مقیاس شامل ۱۲ ماده در یک مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای است که از ۱ «کاملاً مخالفم» تا ۷ «کاملاً موافقم» نمره‌گذاری می‌شود. همه موارد در مقیاس خودنظم‌دهی والدین دارای جمله‌بندی مثبت است (به‌عنوان مثال: من مهارت‌های لازم برای یک والد مؤثر را دارم). به منظور ارزیابی روایی سازه مقیاس خودنظم‌دهی والدین در مطالعه مذکور، یک نمره کل با جمع هر ۱۲ مورد محاسبه شد که نمرات بالاتر نشان دهنده سطوح بالاتر خودنظم‌دهی والدین است. مقیاس خودنظم‌دهی والدین در مطالعه Tellegen و دیگران (2022) همسانی درونی ($\alpha=0/96$) بسیار بالایی را نشان داد. همچنین تحلیل عاملی تأییدی تک عاملی مقیاس خودنظم‌دهی والدین موردی برای تمامی ماده‌ها با برآوردهای استاندارد در همه شاخص‌ها معنادار به دست آمدند ($P<0/001$). در پژوهش حاضر پایایی مقیاس بر اساس آلفای کرونباخ $0/91$ به دست آمد.

مقیاس خودکارآمدی والدگری^۲: مقیاس خودکارآمدی والدگری توسط (Dumka et al., 1996) برای ارزیابی خودکارآمدی والدینی تدوین شده است. این مقیاس سه مؤلفه عمده، احساس والدین در مورد توانایی والدگری‌شان، اطمینان آن‌ها در مورد عمل موفقیت‌آمیزشان در نقش والدگری و ارزیابی توانایی آن‌ها برای مدیریت رفتار فرزندان‌شان را می‌سنجد (Dumka et al., 1996). این مقیاس شامل ۱۰ ماده (۵ ماده مثبت و ۵ ماده منفی) است و احساس کلی والدین از نقش والدینی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پاسخ به این مقیاس طبق طیف لیکرت هفت درجه‌ای از ۱ تا ۷ (به ندرت تا همیشه) امتیازبندی می‌شود. ماده‌های آن هم برای پدر و هم برای مادر قابل استفاده بوده و هدف از طرح ماده‌های مقیاس خودکارآمدی والدگری Dumka بررسی و ارزیابی میزان خودکارآمدی والدگری در پدر و مادر است. ماده‌های ۱، ۳، ۵، ۶ و ۸ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. حداقل نمره این مقیاس برابر با ۱۰ و حداکثر نمره آن برابر با ۷۰ است. نمره بالاتر در این مقیاس نشان‌دهنده خودکارآمدی بالاتر است. (Dumka et al., 1996) قابلیت پایایی این مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ $0/70$ محاسبه کردند. در پژوهش (Seyyedsharifi et al., 2019) پایایی این مقیاس $0/83$ گزارش شده است. در پژوهش حاضر پایایی مقیاس بر اساس آلفای کرونباخ $0/86$ به دست آمد.

ارزیابی فرسودگی والدینی^۳: ارزیابی فرسودگی والدینی توسط (Roskam et al., 2017) تدوین شده است که ۲۳ ماده دارد و در لیکرت هفت درجه‌ای از ۰ (هرگز) تا ۶ (هر روز) نمره‌گذاری می‌شوند. مطابق نتایج تحلیل عاملی (Roskam et al., 2018) این ابزار چهار مقیاس، خستگی مفرط از نقش والدی (ماده‌های ۱ تا ۹)، تضاد با خویشتن والدینی پیشین (ماده‌های ۱۰ تا ۱۵)، احساس بی‌زاری از نقش والدینی (ماده‌های ۱۶ تا ۲۰) و فاصله عاطفی با فرزندان (ماده‌های ۲۱ تا ۲۳) را ارزیابی می‌کند. همچنین در مطالعه آن‌ها، به منظور بررسی همسانی درونی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و مقادیر آن برای چهار زیرمقیاس فوق به ترتیب $0/93$ ، $0/94$ ، $0/91$ و $0/77$ گزارش شده است. نسخه فارسی این پرسشنامه را نیز برای نخستین بار (Mousavi et al., 2020) در نمونه‌ای ادغام شده از مادران و پدران ایرانی بررسی کرده‌اند و ضرایب آلفای کرونباخ برای کل ابزار و چهار زیرمقیاس فوق به

۱. Parenting self-regulation scales-parent version (PSRS-Parent)

۳. Parental self-efficacy Scale (PSES)

۳. Parental Burnout Assessment (PBA)

ترتیب ۰/۹۳، ۰/۸۲، ۰/۸۷، ۰/۹۰ و ۰/۶۰ به دست آمده است. (Sadeghzadeh & Abbasi, 2022) نیز در پژوهش خود، ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی این پرسشنامه را در نمونه مادران ایرانی دارای کودک پیش دبستانی بررسی کرده‌اند. در پژوهش مذکور، برای بررسی روایی نسخه فارسی ابزار، از فرایند تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده شد و وجود یک ساختار چهار عاملی در نسخه فارسی فرسودگی والدگری تأیید شد. به علاوه، در این مطالعه، ضرایب آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس این ابزار به ترتیب ۰/۹۴، ۰/۹۰، ۰/۹۱، ۰/۸۳ و ضریب آلفای کل ۰/۹۶ گزارش شده است. در پژوهش حاضر پایایی کل بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۹۵ به دست آمد.

روند اجرای پژوهش: برای بررسی روایی صوری، ابتدا فرم انگلیسی مقیاس خودنظم‌دهی والدین-نسخه والدین ترجمه شد، سپس به منظور بررسی ارتباط مفهومی ماده‌ها با موضوع مقیاس و توانایی هر ماده در اندازه‌گیری موضوع، همچنین مفهوم بودن شکل ظاهری ماده‌ها، این مقیاس به همراه نسخه اصلی به ۱ استاد روانشناسی، ۱ استاد جامعه‌شناسی و ۱ استاد زبان انگلیسی داده شد تا مقیاس را در محورهای مذکور مورد بررسی قرار دهند. بدین ترتیب، همسانی ترجمه فارسی با متن انگلیسی از طریق ترجمه معکوس^۱ و روایی صوری مقیاس با انجام برخی اصلاحات از طرف اساتید ارزیابی کننده، مورد تأیید قرار گرفت. برای جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش، بعد از دریافت معرفی‌نامه و کسب مجوز از کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه محقق اردبیلی با کد اخلاق IR.UMA.REC.1404.044، ابتدا به سازمان آموزش و پرورش ناحیه یک شهر اردبیل مراجعه و از بین مدارس دوره ابتدایی آن ناحیه، چهار مدرسه به تصادف انتخاب شدند. بعد از مراجعه به مدارس انتخاب شده، از والدین دانش‌آموزان خواسته شد به مقیاس خودنظم‌دهی والدین (Sanders et al., 2017)، مقیاس خودکارآمدی والدگری (Dumka et al., 1996) و ارزیابی فرسودگی والدینی (Roskam et al., 2018) پاسخ دهند. در این پژوهش، تمام والدین برای شرکت در پژوهش آزادی کامل داشته و قبل از تکمیل پرسشنامه‌ها به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی اهداف پژوهش به آن‌ها توضیح و اطمینان داده شد که اطلاعات جمع‌آوری شده محرمانه بوده و به صورت گروهی تحلیل خواهند شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و تحلیل عاملی تأییدی به وسیله نرم‌افزار SPSS²⁶ و Amos²⁴ انجام شد.

یافته‌ها

در این پژوهش از تعداد ۲۲۰ والدین، ۱۱۸ نفر (۵۳/۶۰ درصد) زن و ۱۰۲ نفر (۴۶/۴۰ درصد) مرد با میانگین سنی ۳۶/۵۰ و انحراف معیار ۶/۷۳ شرکت داشتند. تعداد فرزندان والدین شرکت‌کننده در پژوهش به ترتیب ۶۴ والد (۲۹/۱۰ درصد) یک فرزند، ۱۱۳ والد (۵۱/۴۰ درصد) دو فرزند و ۴۳ والد (۱۹/۵۰ درصد) سه فرزند بود.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و همبستگی متغیرهای خودنظم‌دهی والدین با خودکارآمدی والدگری و فرسودگی والدینی

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳
۱. خودنظم‌دهی والدین	۶۸/۰۷	۱۰/۱۴	۱		
۲. خودکارآمدی والدگری	۴۴/۰۲	۶/۹۸	۰/۵۴**	۱	
۳. فرسودگی والدینی	۲۰/۷۹	۷/۵۲	-۰/۴۲**	-۰/۱۴*	۱

$P < 0.01$ **, $P < 0.05$ *

روایی همزمان: برای بررسی روایی همزمان مقیاس خودنظم‌دهی والدین از روش محاسبه ضرایب همبستگی بین این مقیاس با مقیاس‌های خودکارآمدی والدگری و فرسودگی والدینی استفاده شد. ضریب همبستگی مثبت به دست آمده بین دو متغیر

خودنظم‌دهی والدین با خودکارآمدی والدگری ($r=0/54, P<0/01$) نشان‌دهنده روایی همگرایی مناسب و ضریب همبستگی منفی بین دو متغیر خودنظم‌دهی والدین با فرسودگی والدینی ($r=-0/42, P<0/01$) نشان‌دهنده روایی واگرایی مناسب بود.

جدول ۲. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس خودنظم‌دهی والدین

ردیف	متغیرهای پژوهش	ضریب آلفای کرونباخ
۱	خودنظم‌دهی والدین	۰/۹۱

برای بررسی پایایی مقیاس خودنظم‌دهی والدین از همسانی درونی استفاده شد. همسانی درونی مقیاس از طریق ضریب آلفای کرونباخ تعیین شد. ضریب آلفای کرونباخ برای خودنظم‌دهی والدین بیش‌تر از $0/91 < 0/70$ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب این مقیاس است.

به منظور بررسی ساختار عاملی مقیاس خودنظم‌دهی والدین، ماده‌های مقیاس به شیوه تحلیل عاملی اکتشافی مؤلفه‌های اصلی تحلیل شدند. برای اطمینان از مناسب بودن داده‌ها از ضریب KMO و آزمون بارتلت استفاده شد. در صورتی که مقدار آن بزرگ‌تر از $0/70$ باشد همبستگی موجود بین داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب است. ضریب KMO در پژوهش حاضر $0/90$ به دست آمد و آزمون بارتلت ($1628/28$) برای بررسی کرویت داده‌ها نیز مورد تأیید قرار گرفت ($P<0/001$)؛ بنابراین، مقیاس مورد سنجش در پژوهش برای تحلیل عاملی مناسب بود.

تحلیل عاملی اکتشافی: نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد، یک عامل از دوازده ماده مجموعاً $52/74$ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کنند. با توجه به بارهای عاملی به دست آمده در جدول زیر، تک مؤلفه‌ای که مقدار ویژه بزرگ‌تر از ۱ دارد، مهم‌ترین ماده در این مقیاس است که نشان‌دهنده تک مؤلفه‌ای بودن مقیاس بود.

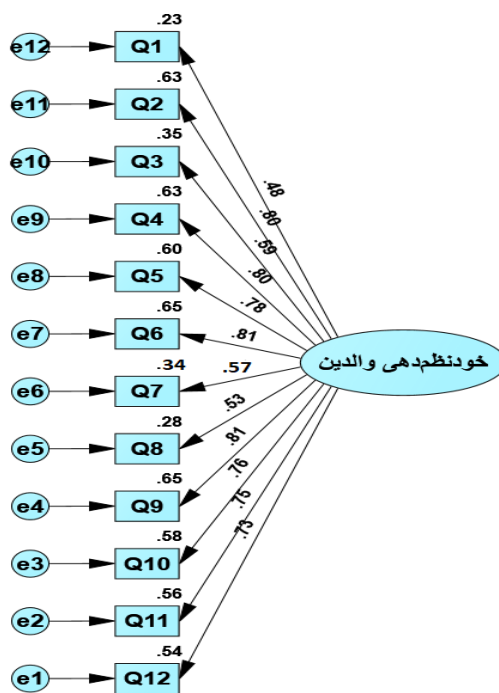
جدول ۳. مجموع واریانس عامل‌ها

عامل	مقادیر ویژه اولیه		مجموع ضرایب عامل چرخش داده شده	
	درصد سهم واریانس	مجموع	درصد سهم واریانس	درصد تجمعی
۱	۵۲/۷۴	۶/۳۳	۵۲/۷۴	۵۲/۷۴
۲	۱۲/۰۴	۰/۹۴		
۳	۶/۵۷	۰/۷۹		
۴	۶/۵۳	۰/۷۸		
۵	۴/۸۹	۰/۵۹		
۶	۳/۷۰	۰/۴۴		
۷	۲/۸۷	۰/۳۴		
۸	۲/۷۱	۰/۳۲		
۹	۲/۴۵	۰/۲۹		
۱۰	۲/۱۸	۰/۲۶		
۱۱	۱/۷۷	۰/۲۱		
۱۲	۱/۵۵	۰/۱۹		

در ادامه به منظور بررسی روایی سازه، از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. در مدل‌های تحلیل عاملی تأییدی، نمره‌های هر مورد مطالعه در یک متغیر، در واقع منعکس‌کننده وضعیت آن مورد در یک عامل زیربنایی‌تر است که به دلیل پنهان بودنش امکان اندازه‌گیری مستقیم آن وجود ندارد.

جدول ۴. بار عاملی ماده‌های مقیاس خودنظم‌دهی والدین

بار عاملی	ماده‌ها	ردیف
۰/۴۸	می‌دانم که چه رفتارها و مهارت‌هایی را می‌خواهم در فرزندم پرورش دهم.	۱
۰/۸۰	من در برنامه‌ریزی برای ایجاد تغییراتی که در فرزندپروری لازم است، مهارت دارم.	۲
۰/۵۹	من در اجرای یک برنامه برای دستیابی به تغییراتی که در شیوه فرزندپروری لازم است، مهارت دارم.	۳
۰/۸۰	من اطمینان دارم که می‌توانم اقداماتی را برای بهبود رفتار فرزندم انجام دهم.	۴
۰/۷۸	من اطمینان دارم که می‌توانم برای حل مشکلات رفتاری فرزندم، تغییرات لازم در شیوه فرزندپروری خود ایجاد کنم.	۵
۰/۸۱	من مهارت‌های لازم برای ایفای نقش یک والد مؤثر را دارم.	۶
۰/۵۷	من تأثیر زیادی بر رفتار فرزندم دارم.	۷
۰/۵۳	من معتقدم که تغییرات در شیوه فرزندپروری باعث تغییر در رفتار فرزندم می‌شود.	۸
۰/۸۱	من مهارت‌های لازم برای مدیریت مشکلات رفتاری یا هیجانی فرزندم را دارم.	۹
۰/۷۶	من می‌دانم که چگونه می‌توانم بیشتر مشکلات والد-فرزندی را بدون نیاز به کمک دیگران حل کنم.	۱۰
۰/۷۵	من می‌توانم آنچه را که در مورد راهکارهای فرزندپروری آموخته‌ام، در موقعیت‌های مختلف به کار ببرم.	۱۱
۰/۷۳	من مهارت‌های لازم برای مدیریت مشکلات رفتاری آینده فرزندم را دارم.	۱۲

شکل ۱. مدل استاندارد تحلیل عاملی تأییدی مقیاس خودنظم‌دهی والدین

برای برآورد مدل از شاخص‌های مجذور خی دو (X^2)، شاخص نسبت مجذور خی دو به درجه آزادی (X^2/df)، شاخص برازش مقایسه (CFI)، شاخص برازش نسبی (RFI)، شاخص نیکویی برازش هنجار شده (NFI)، خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA) استفاده شد. در خصوص شاخص‌های CFI، RFI و NFI برخی از محققان معتقدند که حداقل مقدار قابل قبول آن ۰/۹۰ است و مقادیر بالای ۰/۹۵ نشانگر برازش عالی مدل می‌باشد. همچنین در خصوص شاخص RMSEA نیز مقدار کمتر از ۰/۰۸ نشانگر برازش خوب مدل است.

جدول ۵. مقادیر شاخص‌های برازش الگوی تحلیل عاملی تأییدی مقیاس خودنظم‌دهی والدین

شاخص‌ها	X ²	Df	X ² /Df	CFI	RFI	NFI	RMSEA
مقدار آماره	۳۶۰/۹۴	۱۲۶	۲/۸۶	۰/۹۸ > ۰/۹۰	۰/۹۳ > ۰/۹۰	۰/۹۷ > ۰/۹۰	۰/۰۶ < ۰/۰۸

همان‌گونه که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، مدل مقیاس خودنظم‌دهی والدین از برازش مناسبی برخوردار است و در نتیجه روایی سازه مطلوبی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس خودنظم‌دهی والدین دانش‌آموزان بود. در این پژوهش از تحلیل عاملی تأییدی و اکتشافی برای بررسی ساختار عاملی مقیاس خودنظم‌دهی والدین و تناسب مدل اصلی با داده‌های جمع‌آوری شده با نسخه فارسی انجام گرفت. مقیاس خودنظم‌دهی والدین از نظر اعتبار ساختاری بررسی شد و در یک تحلیل عاملی اکتشافی، مدل تک عاملی به دلیل ارائه الگوی واضح‌تر و قابل تفسیرتر نتایج انتخاب شد. نتایج حاصل از ضریب همسانی درونی نیز نشان داد که این مقیاس از پایایی مناسبی ($\alpha=0/91$) برخوردار است. نتایج ضریب همبستگی نشان داد که ارتباط مثبت بین دو متغیر خودنظم‌دهی والدین با خودکارآمدی والدگری ($r=0/54, P<0/01$)، نشان دهنده روایی همگرایی مناسب و ضریب همبستگی منفی بین دو متغیر خودنظم‌دهی والدین با فرسودگی والدینی ($r=-0/42, P<0/01$) نشان دهنده روایی واگرایی مناسب است. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی نیز مدل نهایی این مقیاس را تأیید کرد. این یافته پژوهش با نتایج پژوهش‌های (Sanders et al., 2017) و (Tellegen et al., 2022) همسو بود. در مطالعات انجام شده، به منظور ارزیابی روایی سازه تحلیل عاملی تأییدی تک عاملی مقیاس خودنظم‌دهی والدین موردی برای تمامی ماده‌ها با برآوردهای استاندارد در همه شاخص‌ها معنادار به دست آمدند که نمرات بالاتر نشان دهنده سطوح بالاتر خودنظم‌دهی والدین است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت، خودنظم‌دهی فرایندی است که هم در درون فرد و هم در ارتباط با دیگران رخ می‌دهد و به افراد اجازه می‌دهد فعالیت‌های هدفمند خود را مطابق با شرایط مختلفی که ممکن است در طول زمان پیش بیاید، هدایت کنند (Tellegen et al., 2022). در حوزه فرزندپروری، خودنظم‌دهی به عنوان یک عامل اساسی برای موفقیت والدین و متخصصانی که با والدین کار می‌کنند تا به آن‌ها در غلبه بر چالش‌های فرزندپروری کمک کنند، در نظر گرفته شده است (Sanders et al., 2017). ظرفیت‌های خودنظم‌دهی به طور مستقیم با تطبیق نیازهای تربیتی کودک در مراحل مختلف رشد ارتباط دارد. والدین باید به صورت پیوسته با دوره‌های رشد کودک و شرایط تربیتی هماهنگ شوند، از این رو بررسی نقش خودنظم‌دهی در بهبود رشد کودک در بازه‌های مختلف سنی اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند (Callejas et al., 2021). به طور کلی، فعالیت‌هایی که برای کودک سالم و ثمربخش تلقی می‌شوند، آن‌هایی هستند که از لحاظ رشدی مناسب باشند، بر پایه تعاملات مثبت میان والدین و کودک شکل بگیرند و به صورت منظم دنبال شوند (Sheykholeslami, 2022). والدین درباره جنبه‌های مختلفی از زندگی کودکان، از جمله کیفیت مراقبت‌های بهداشتی، نوع و کیفیت غذایی که مصرف می‌کنند، سطح فعالیت بدنی آن‌ها، و امنیت و جذابیت محیط زندگی‌شان تصمیم‌گیری می‌کنند.

علاوه بر این، نتایج پژوهش نشان داد که خودنظم‌دهی والدین با خودکارآمدی والدگری رابطه مثبت و معناداری دارد، این یافته‌ها تا حدود زیادی همسو با نتایج بررسی‌های (Shelton et al., 2018) و (Tellegen et al., 2022) است. در تبیین این یافته می‌توان گفت، با توجه به اینکه خودکارآمدی یکی از پنج سازه اساسی پیشنهادی خودنظم‌دهی است، در این راستا، خودنظم‌دهی همبستگی بالایی با خودکارآمدی دارد و یافته‌های قبلی در مورد خودکارآمدی به راحتی به خودنظم‌دهی تعمیم داده می‌شوند. خودکارآمدی

والدین با شایستگی فرزندپروری، سازگاری کودک و عملکرد مثبت در کودکان مرتبط بوده است. همچنین، خودکارآمدی والدین با استرس، اضطراب و فرسودگی والدین رابطه منفی دارد. خودکارآمدی یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های نتایج اجرای مداخلات فرزندپروری است که مورد مطالعه قرار گرفته است (Shelton et al., 2018). در واقع، خودکارآمدی والدگری، ادراک والدین از قابلیت‌سازنده‌ای است که با استفاده از آن، مهارت‌های شناختی، اجتماعی، عاطفی و رفتاری برای رسیدن به اهداف والدگری، به گونه‌ای اثربخش ساماندهی می‌شود که والدین را قادر می‌سازد به‌عنوان یک والد به شیوه‌ای شایسته و مؤثر عمل کنند و تأثیر سازنده‌ای بر رشد فرزندانشان بگذارند (Tellegen et al., 2022).

همچنین، دیگر یافته‌ی این پژوهش نشان داد که فرسودگی والدینی به‌طور منفی با خودنظم‌دهی والدین ارتباط دارد و پیش‌بینی‌کننده معتبری در مدل تحلیل مسیر برای خودنظم‌دهی والدین بود. این نتایج با یافته‌های (Mikolajczak et al., 2018) و (Mikolajczak & Roskam, 2021) همسو بود. زمانی که افراد به‌طور مداوم تحت فشارهای ناشی از فرزندپروری قرار می‌گیرند و از منابع کافی برای ایفای نقش والدین برخوردار نیستند، احتمالاً دچار فرسودگی والدینی خواهند شد (Mikolajczak & Roskam, 2021). در تبیین این یافته می‌توان گفت اتخاذ سبک فرزندپروری منفی ممکن است پیامدهای نامطلوبی به همراه داشته باشد، زیرا این نوع رفتارهای فرزندپروری با تضعیف رابطه والدین و فرزند و ایجاد تنش مرتبط هستند. فرسودگی والدین می‌تواند یکی از عوامل تأثیرگذار بر سبک‌های فرزندپروری باشد. این نشانگان روان‌شناختی از استرس مداوم و کمبود منابع والدین ناشی می‌شود که به مرور زمان تأثیرات منفی بسزایی بر خودنظم‌دهی والدین خواهد داشت (Mikolajczak et al., 2018).

با توجه به ماده‌های مقیاس خودنظم‌دهی والدین استدلال می‌شود که ظرفیت والدین برای خودنظم‌دهی عملکرد خود، فرایندی اساسی است که زیربنای حفظ شیوه‌های فرزندپروری مثبت، پرورش‌دهنده و غیربدرفتارانه است که پیامدهای رشدی و سلامت مطلوبی را در کودکان ارتقا می‌دهد. نقص در ظرفیت خودنظم‌دهی، که ریشه در اوایل کودکی دارد، در بسیاری از اختلالات روانی رایج است و تقویت مهارت‌های خودتنظیمی به عنوان یک هدف مهم در بسیاری از درمان‌های روانشناختی شناخته شده و یک هدف اساسی در مداخلات پیشگیرانه است. دستیابی به مهارت‌های خودنظم‌دهی پیشرفته، افراد را قادر می‌سازد تا حس کنترل شخصی و تسلط بیشتری بر زندگی خود به دست آورند (Sheykholeslami et al., 2025). این پژوهش نشان می‌دهد که چگونه اصول خودنظم‌دهی را می‌توان در مداخلات فرزندپروری و خانواده محور در سطح کودک، والدین، درمانگر و سازمان به کار برد. برنامه فرزندپروری مثبت که از یک مدل مداخله خودنظم‌دهی استفاده می‌کند، به عنوان نمونه‌ای برای نشان دادن استحکام و تطبیق‌پذیری رویکرد خودنظم‌دهی در تمام مراحل فرایند مشاوره والدین استفاده می‌شود.

در کل نتایج این پژوهش نشان دهنده پایایی مطلوب این مقیاس بود. همچنین، نتایج این پژوهش همبستگی معناداری را بین این مقیاس و متغیرهای واگرا و همگرا نشان دادند. این نتایج نشان می‌دهد که مقیاس خودنظم‌دهی والدین از روایی خوبی برای استفاده در نمونه‌های والدین دانش‌آموزان ایرانی برخوردار است. همچنین، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که این مقیاس در یک محیط بالینی در سنجش تغییرات خودنظم‌دهی والدین مناسب است و به روانشناسان، مشاوران خانواده و مسئولین آموزش و پرورش در ارتقای خودنظم‌دهی والدین کمک شایانی می‌کند. عدم ارزیابی بازآزمایی این مقیاس و ماهیت عمدتاً مقطعی یافته‌های حاضر، نتیجه‌گیری در مورد علیت و جهت‌گیری ارتباط بین متغیرهای مطالعه را محدود می‌کند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی بازآزمایی مقیاس اجرا گردد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش کد اخلاق را به شماره IR.UMA.REC.1404.044 از کمیته اخلاق دانشگاه محقق اردبیلی دریافت کرده است.

حامی مالی

مقاله حاضر مستخرج از طرح پژوهشی می‌باشد که با حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه محقق اردبیلی انجام شد.

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه محقق اردبیلی به خاطر حمایت مالی و معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود. همچنین از مشارکت‌کنندگان در پژوهش به خاطر همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- سیدشرفی، م.، نوایی نژاد، ش. و فرزاد، و. (۱۳۹۸). مقایسه اثربخشی رویکرد هیجان مدار و طرحواره درمانگری بر خودکارآمدی والدگری مادران سرپرست خانواده. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۸ (۷۶)، ۴۱۵-۴۰۷. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17357462.1398.18.76.8.9>
- شیخ الاسلامی، ع. (۱۴۰۱). پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان براساس حمایت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۶ (۵۷)، ۵۱-۶۱. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23831324.1401.16.57.4.3>
- شیخ‌الاسلامی، ع.، سیداسماعیلی قمی، ن.، سلمانی، ع.، و شارعی، آ. (۱۴۰۴). تأثیر توانمندسازی روانشناختی بر خودنظم‌دهی تحصیلی دانش‌آموزان با پیشرفت تحصیلی پایین. *روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۱۴ (۴)، ۲۲-۱۲. <https://doi.org/10.22098/jsp.2025.17746.6200>
- شیخ‌الاسلامی، ع.، سیداسماعیلی قمی، ن.، سلمانی، ع.، و شارعی، آ. (۱۴۰۴). اثربخشی توانمندسازی روانشناختی بر خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان با عملکرد تحصیلی پایین. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۹ (۶۸)، ۳۵-۲۱. <https://doi.org/10.22034/jiera.2025.531981.3339>
- صادق‌زاده، م.، و عباسی، م. (۱۴۰۱). ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه ارزیابی فرسودگی والدینی (PBA) در مادران ایرانی دارای کودک پیش‌دبستانی. *فصلنامه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۵ (۱۴)، ۲۹۶-۲۸۲. <https://ijpk.ir/showpaper/45310602264b86b8b7c254>

References

- Brown, K. M., Pérez-Edgar, K., & Lunkenheimer, E. (2022). Understanding how child temperament, negative parenting, and dyadic parent-child behavioral variability interact to influence externalizing problems. *Social development (Oxford, England)*, 31(4), 1020–1041. <https://doi.org/10.1111/sode.12601>
- Callejas, E., Byrne, S., & Rodrigo, M. J. (2021). Parental self-regulation and the promotion of healthy routines in early childhood. *Journal of Child and Family Studies*, 30(7), 1791–1802. <https://doi.org/10.1007/s10826-021-01981-9>
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (2013). *A first course in factor analysis*. Psychology press. <https://doi.org/10.4324/9781315827506>
- Dumka, L. E., Stoerzinger, H. D., Jackson, K. M., & Roosa, M. W. (1996). Examination of the cross-cultural and cross-language equivalence of the parenting self-agency measure. *Family Relations*, 45(2), 216-222. <https://doi.org/10.2307/585293>
- Gershoff, E.T., Lee, S.J., & Durrant, J. (2017). Promising intervention strategies to reduce parents' use of physical punishment. *Child Abuse & Neglect*, 71, 9–23. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.01.017>
- Gessulat, J., Oppermann, E., Cohen, F. & Anders, Y. (2023). Parental self-efficacy in relation to family characteristics. *Journal of Early Childhood Research*, 21(2), 224–240. <https://doi.org/10.1177/1476718X231164133>
- Grinshtain, Y., Harpaz, G., & Yaffe, Y. (2023). Parental Help-Giving Orientations Scale (PHGOs) in Children's Learning: Construction and Validation. *Education Sciences*, 13(4), 363. <https://doi.org/10.3390/educsci13040363>
- Hajal, N. J., & Paley, B. (2020). Parental emotion and emotion regulation: A critical target of study for research and intervention to promote child emotion socialization. *Developmental psychology*, 56(3), 403–417. <https://doi.org/10.1037/dev0000864>
- Hamilton, V. E., Matthews, J. M., & Crawford, S. B. (2015). Development and preliminary validation of a parenting self-regulation scale: "me as a parent". *Journal of child and family studies*, 24(10), 2853-2864. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-0089-z>
- Harpaz, G., Grinshtain, Y., & Yaffe, Y. (2021). Parental Self-Efficacy Predicted by Parents' Subjective Well-Being and Their Parenting Styles with Possible Role of Help-Seeking Orientation from Teachers. *The Journal of psychology*, 155(6), 571–587. <https://doi.org/10.1080/00223980.2021.1926896>
- Jones, T. L., & Prinz, R. J. (2005). Potential roles of parental self-efficacy in parent and child adjustment: a review. *Clinical psychology review*, 25(3), 341–363. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2004.12.004>
- Lansford, J. E. (2022). Annual research review: Cross-cultural similarities and differences in parenting. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 63(4), 466–479. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13539>
- Lunkenheimer, E., Ram, N., Skowron, E. A., & Yin, P. (2017). Harsh parenting, child behavior problems, and the dynamic coupling of parents' and children's positive behaviors. *Journal of Family Psychology*, 31(6), 689-698. <https://doi.org/10.1037/fam0000310>
- Lunkenheimer, E., Busuito, A., Brown, K. M., & Skowron, E. A. (2018). Mother-Child Coregulation of Parasympathetic Processes Differs by Child Maltreatment Severity and Subtype. *Child maltreatment*, 23(3), 211–220. <https://doi.org/10.1177/1077559517751672>
- Mikaeili, N., Salmani, A. & Sharei, A. (2025). The effectiveness of emotion-focused therapy on parenting self-efficacy and distress tolerance in mothers with insecure attachment styles. *Journal of Family Relations Studies*, 5(3), 1-11. <https://doi.org/10.22098/jfrs.2025.17963.1255>

- Mikolajczak, M., & Roskam, I. (2018). A Theoretical and clinical framework for parental burnout: The balance between risks and resources (BR²). *Frontiers in Psychology, 9*, 886. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00886>
- Mikolajczak, M., Brianda, M. E., Avalosse, H., & Roskam, I. (2018). Consequences of parental burnout: Its specific effect on child neglect and violence. *Child Abuse & Neglect, 80*, 134–145. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.03.025>
- Mikolajczak, M., Gross, J. J., & Roskam, I. (2019). Parental burnout: What is it, and why does it matter? *Clinical Psychological Science, 7*(6), 1319-1329. <https://doi.org/10.1177/2167702619858430>
- Mikolajczak, M., & Roskam, I. (2021). Conséquences du burn-out parental sur le parent et les enfants [Consequences of parental burnout on the parent and the children]. *Soins. Pédiatrie, puériculture, 42*(323), 25–27. <https://doi.org/10.1016/j.spp.2021.09.006>
- Mousavi, S. F., Mikolajczak, M., & Roskam, I. (2020). Parental burnout in Iran: Psychometric properties of the Persian (Farsi) version of the Parental Burnout Assessment (PBA). *New Directions for Child and Adolescent Development, 174*, 85–100. <https://doi.org/10.1002/cad.20369>
- Roskam, I., Raes, M. E., & Mikolajczak, M. (2017). Exhausted Parents: Development and preliminary validation of the Parental Burnout Inventory. *Frontiers in Psychology, 8*, 163. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00163>
- Roskam, I., Brianda, M. E., & Mikolajczak, M. (2018). A step forward in the conceptualization and measurement of parental burnout: The Parental Burnout Assessment (PBA). *Frontiers in Psychology, 9*, 758. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00758>
- Sabzi, N., Khosravi, Z., & Kalantar-Hormozi, B. (2023). Parental burnout and depression among Iranian mothers: The mediating role of Maladaptive Coping modes. *Brain and behavior, 13*(4), e2900. <https://doi.org/10.1002/brb3.2900>
- Sadeghzadeh, M., & Abbasi, M. (2022). Psychometric properties of Parental Burnout Assessment (PBA) in Iranian mothers with preschool children. *Journal of New Strategies in Psychology and Educational Sciences, 5*(14), 282-296. <https://ijpk.ir/showpaper/45310602264b86b8b7c254> (in Persian)
- Sanders, M. R., & Mazzucchelli, T. G. (2013). The promotion of self-regulation through parenting interventions. *Clinical child and family psychology review, 16*(1), 1–17. <https://doi.org/10.1007/s10567-013-0129-z>
- Sanders, M. R., Mazzucchelli, T. G., Day, J. J., & Hodges, J. (2017). Parenting self-regulation scale. *Parent and family support centre, The University of Queensland, 1736-1748*. <https://pfsc.psychology.uq.edu.au/files/ParentingSelf-regulationScale-Practitioner.pdf>
- Seyyedsharifi, M., Navabi Nezhad, S. & farzad, V. (2019). Comparison of the effectiveness of emotional - focused and schema therapy approach on the self-Efficacy of parenting in mothers of the household head. *Journal of Psychological Science, 18*(76), 407-415. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17357462.1398.18.76.8.9> (in Persian)
- Shelton, R. C., Cooper, B. R., & Stirman, S. W. (2018). The sustainability of evidence-based interventions and practices in public health and health care. *Annual Review of Public Health, 39*(1), 55-76. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-040617-014731>
- Sheykholeslami, A. (2022). The prediction of students academic buoyancy based on academic support and academic self-concept. *Journal of Research in Educational Systems, 16*(57), 51-61. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23831324.1401.16.57.4.3> (in Persian)
- Sheykholeslami, A., Seyedesmaili Ghomi, N., Salmani, A. & Sharei, A. (2026). The effect of psychological empowerment on academic self-regulation of students with low academic achievement. *Journal of School Psychology, 14* (4), 12-22. <https://doi.org/10.22098/jsp.2025.17746.6200> (in Persian)
- Sheykholeslami, A., Seyedesmaili Ghomi, N., Salmani, A. & Sharei, A. (2025). The effectiveness of psychological empowerment on academic self-concept of students with low academic performance. *Journal of Research in Educational Systems, 19*(68), 21-35. <https://doi.org/10.22034/jiera.2025.531981.3339> (in Persian)
- Tellegen, C. L., Ma, T., Day, J. J., Hodges, J., Panahi, B., Mazzucchelli, T. G., & Sanders, M. R. (2022). Measurement properties for a scale assessing self-regulation in parents and parenting practitioners. *Journal of Child and Family Studies, 31*(6), 1736-1748. <https://doi.org/10.1007/s10826-022-02307-z>
- Van IJzendoorn, M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2017). Editorial overview: Multidisciplinary and interdisciplinary perspectives on parenting. *Current opinion in psychology, 15*, iv–vii. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.05.001>
- Wittkowski, A., Garrett, C., Calam, R., & Weisberg, D. (2017). Self-Report measures of parental self-efficacy: A systematic review of the current literature. *Journal of child and family studies, 26*(11), 2960–2978. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0830-5>
- Zou, R., Hong, X., Wei, G., Xu, X., & Yuan, J. (2022). Differential effects of optimism and pessimism on adolescents' subjective well-being: mediating roles of reappraisal and acceptance. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 19*(12), 7067. <https://doi.org/10.3390/ijerph19127067>